



„Wiemy jak pomagać i chcemy to robić”

Biuletyn PKPS



Szanowni Państwo,

Przygotowaliśmy dla kolejny numer Biuletynu PKPS. Postanowiliśmy poświęcić go w całości wykluczeniu społecznemu, jednemu z najbardziej dotkliwych zjawisk społecznych charakteryzujących współczesne społeczeństwa, w tym także nasze oraz inkluzji społecznej (włączeniu społecznemu) osób nim dotkniętych lub zagrożonych. Samo zjawisko wykluczenia jest tak stare jak ludzkość. W każdym społeczeństwie, w każdej formacji ustrojowej istniały jednostki, rodziny, czy grupy społeczne, które funkcjonowały na marginesie życia społecznego z różnych przyczyn - zarówno zawinionych, jak i niezawinionych.

Każdy z nas spotyka osoby wykluczone – bezdomne, długotrwale chore, ubogie, uzależnione, po odbyciu kary pozbawienia wolności... Wykluczone ze środowisk zawodowych, sąsiedztw, kręgów towarzyskich, z rodzin. Wykluczenie społeczne jest procesem, który prowadzi do wielu fundamentalnych zmian w życiu osób, czy rodzin, często nieodwracalnych. Jego przezwyciężanie wymaga nie tylko czasu, ale i intensywnego wysiłku osób, które doświadczają tego stanu, a także podmiotów zewnętrznych: instytucji, organizacji, osób bliższych i dalszych. Każdy zasługuje na kolejną szansę. Solidarność społeczna wymaga od nas wspierania tych, którzy tego potrzebują. To wyzwanie cywilizacji XXI wieku. Pomaganie to przywilej – zintegrujmy się w pomaganiu wykluczonym. Pomóżmy im w powrocie do społeczeństwa.

Zarówno w Europie, jak i w Polsce zostały przyjęte ważne dokumenty strategiczne dotyczące pokonywania wykluczenia społecznego. Tworzą one ramy i przestrzeń do wypełniania przez różnorodne działania wielu podmiotów stosownie do skali problemu, możliwości oraz oczekiwań społecznych. Do przezwyciężania tego zjawiska może przyczynić się także każdy z nas podobnie, jak grupa młodych, otwartych i wrażliwych osób z warszawskich Siekierok. O ich społecznej aktywności przeczytają Państwo w Biuletynie. Takie szlachetne postawy należy promować i sprawiać, by stanowiły przykład dla innych.

Mamy nadzieję na refleksyjną lekturę naszego Biuletynu, do której Państwa serdecznie zachęcamy.

W tym numerze:

Inkluzja społeczna osób
wykluczonych z doświadczeń
PKPS.....2

Działania na rzecz prze-
zwyciężenia wykluczenia
społecznego – z praktyki
ZR PKPS w Toruniu..... 16

Działania towarzyszące do
POPŻ narzędziem inkluzji
społecznej.....21

Klub filmowy PKPS dla
osób bezdomnych.....26

Projekt „Biblioteka”.....28

Wolontariat PKPS.....30

Kultura bez granic.....33

Inkluzja społeczna osób wykluczonych społecznie – z doświadczeń Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej

Wykluczenie społeczne jest jednym z problemów społecznych współczesnych społeczeństw, w tym Polski. Pojęcie ma krótki rodowód na gruncie polityki społecznej zarówno w Polsce, jak w krajach europejskich.

Początek koncepcji wykluczenia społecznego sięga lat siedemdziesiątych i wiąże się z publikacją Rene Lenoira „Les exclus”. Pojęcie wg autora dotyczyło osób mieszkających we Francji, które nie uczestniczyły w rozwoju społeczno – ekonomicznym. Pojęcie wykluczenia występowało już w starożytności (ostracyzm w Atenach, proskrypcja w Rzymie, niewolnictwo, banicje). Z kolei Max Webber postrzegał zjawisko wykluczenia jako formę zamknięcia społecznego. Koncepcja wykluczenia jest różnie definiowana, zależnie od narodowych tradycji socjologicznych. Pojęcie ma charakter globalny. Występuje we wszystkich formacjach ustrojowych.

Wymiaru praktycznego nabrało poprzez zastosowanie w Strategii Lizbońskiej z 2000 roku dla opisanego determinantów nowego modelu społecznego państw członkowskich UE.

Pojęcie wykluczenia społecznego nie jest tożsame z pojęciem ubóstwa dochodowego. Ma szerszy wymiar.



Ubóstwo dochodowe jest jednym z elementów tego zjawiska, obok innych tzw. komponentów społecznych, w tym: długotrwałego bezrobocia, choroby, niepełnosprawności, starości, uzależnień, ograniczonego dostępu do edukacji, do mieszkań.

Wykluczenie społeczne jest pochodną innych niekorzystnych zdarzeń czy dysfunkcji. Ma charakter złożony, niejednorodny.

Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, w szczególności dla osób ubogich.

Osoby wykluczone społecznie to takie, które doświadczają przejawów dyskryminacji, posiadają cechy które utrudniają im korzystanie z powszechnych zasobów społecznych, ze względu na niesprawność, uzależnienia, choroby doświadczają niekorzystnych sytuacji życiowych, np. przemocy.

Peace wyodrębnił następujące kategorie osób wykluczonych:

- z wyboru
- marginalizowanych socjo-kulturowo
- wykluczonych z powodu wieku, płci, niepełnosprawności
- marginalizowanych socjo-ekonomicznie

Zjawisko wykluczenia społecznego powoduje izolację społeczną i marginalizację osób nim dotkniętych. Powoduje zerwanie więzi rodzinnych, zawodowych, społecznych.

Przyczyny zjawiska wykluczenia społecznego są bardzo zróżnicowane, mają charakter indywidualny. Wywołują głębokie skutki, często nieodwracalne.

Operacjonalizacja pojęcia jest bardzo trudna. Nie można wskazać jednej definicji wykluczenia społecznego. S. Golinowska wraz z P. Broda-Wysockim podjęli próbę klasyfikacji pięciu grup definicyjnych pojęcia:

- I. Wykluczenie zdefiniowane podobnie jak ubóstwo, relatywnie. W tym znaczeniu wykluczenie to sytuacja, w której jednostka, grupa lub rodzina są wyłączone ze sposobu życia, warunków życia i zasobów, zwyczajowo akceptowanych w danej społeczności.
- II. Ta grupa ujmuje wykluczenie społeczne jako długotrwały, ale i dynamiczny proces, będący wynikiem następujących po sobie zdarzeń i faktów. Do wykluczenia można przyczynić się w sposób świadomy, lub niezamierzony.
- III. Wykluczenie to zjawisko relacyjne, motywowane najczęściej konkurencją w dostępie do ograniczonych zasobów. Działania takie są świadome i stałe.
- IV. Ta grupa definicji skupia się wokół zjawiska partycypacji. Osoby, rodziny które nie partycypują w życiu społeczności są z tego życia wykluczone.

W Wielkiej Brytanii w latach 90-tych XX wieku wprowadzono rozróżnienie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Ubóstwo według P. Brody-Wysockiego wiązano z brakiem zasobów, wykluczenie z małą partycypacją społeczną, brakiem integracji społecznej oraz brakiem możliwości.

Koncepcja wykluczenia społecznego uwzględnia aspekt deprywacji, na który składają się problemy finansowe i materialny standard życia oraz dynamika procesu wykluczenia społecznego.

Brak danych dotyczących liczby osób wykluczonych społecznie w Polsce. Rozmiary tego zjawiska można szacować w oparciu o dane statystyczne dot. wybranych elementów zjawiska: ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, uzależnień, czy bezdomności. Pozostałe, mniej ostre np. ograniczony dostęp do edukacji, są bardzo trudne do zmierzenia.

Wykluczenie społeczne stanowi poważne wyzwanie dla polityki społecznej.

Pojęcie polityki społecznej można starać się precyzować określając jej przedmiot, cele, środki i podmioty.

Przedmiot polityki społecznej wciąż się zmienia i rozszerza. Wolniej zmienia się jej naczelne zadanie – obrona człowieka przed niezaspokojeniem jego potrzeb początkowo najbardziej elementarnych, a następnie rozwojowych.

Polityka społeczna jako działalność praktyczna zmienia się wraz ze zmianą rzeczywistości, w której przyszło jej funkcjonować.

Powinna z uwagą i wnikliwością badacza diagnozować tę rzeczywistość i dostosowywać przedmiot swoich zainteresowań do tej rzeczywistości, wyznaczać cele i instrumenty działające w taki sposób, aby prowadzić do rozwoju społecznego.

Różne podejścia teoretyczne do polityki społecznej oraz wielość nurtów naukowych polityki społecznej spowodowały, że nie udało się osiągnąć zgodności w zakresie celów polityki społecznej, czego efektem jest m.in. różnorodność definicji pojęcia „polityki społecznej” stosowanych w polskim piśmiennictwie naukowym.

Na potrzeby rozważań w niniejszym artykule przytoczymy definicję polityki społecznej wybitnego człowieka i naukowca prof. dr hab. J. Daneckiego.

Polityka społeczna „jest to kierunek, który sprzyja przekraczaniu przegród międzydyscyplinarnych i ożywianiu kontaktów między środowiskami polityki społecznej, a przedstawicielami innych polityk szczegółowych oraz wspólnemu poszukiwaniu odpowiedzi na pytania o konflikty, wartości, o sprzeczności między kryteriami stosowanymi w ocenie zmian składających się na procesy zwane „rozwojem”, o komplementarność, konkurencyjność, o przyczyny narastania zjawisk represjonowanych z punktu widzenia jakości życia, o prawomocności różnych metod postępowania w dokonywaniu zmian”.

Prof. Danecki głosił tezę, że u genezy polityki społecznej leży myśl o potrzebie promowania i organizowania postępu społecznego.

Wg Prof. J. Auleytnera polityka społeczna rozumiana jest jako działanie, którym rządy reguły demokracji konfrontuje się z ustrojem gospodarki rynkowej i jest sprzężona z polityką ekonomiczną.

Przedmiotem jej zainteresowania przestały być potrzeby, a stały się nierówności i ryzyka społeczne, zaś celem jest integracja społeczna.

W Polsce do 1990 realizowany był model polityki społecznej określony mianem państwowo – kolektywistycznym lub socjalistyczną odmianą państwa opiekuńczego. Cechowały go w szczególności 4 elementy:

- Podstawą systemu bezpieczeństwa socjalnego stanowiła pewność pracy /pełne zatrudnienie/ i płacy.
- Istnienie wysokich substytutów państwowych do cen podstawowych towarów i usług.
- Powszechny dostęp do bezpłatnej lub nisko płatnych usług socjalnych.
- Stosunkowo dobrze rozbudowany system świadczeń socjalnych.

W wyniku transformacji ustrojowej zmienił się model polityki społecznej. W pierwszym okresie transformacji politykę społeczną zdominowały działania doraźne, będące reakcją na nowe problemy społeczne wynikające głównie z transformacji gospodarki.

W Polsce radykalnemu zwrotowi w sferze gospodarki w latach 90-tych nie towarzyszyła spójna wizja pożądanego kształtu /modelu/ polityki społecznej, umożliwiającego do uczestniczenia w nowych warunkach politycznych w społeczno – ekonomicznych.

Dotychczasowy model polityki społecznej ma z jednej strony cechy modelu instrumentalnego z rozbudowanym systemem pomocy społecznej i wciąż wiodące role publicznych uczestników sektora, z drugiej – ujawnienie się tendencji modelu liberalnego z ograniczoną rolą państwa jako naczelnego podmiotu polityki społecznej, tworzeniem możliwości prawnych, społecznych dla rozwoju niepublicznych.

Wg prof. Golinowskiej model ten powinien opierać się na następujących priorytetach:

1. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wpływanie na rozwój demograficzny, zapewnienie dostępu do kształcenia, innowacyjność, zdrowe życie...
2. Uznanie priorytetu pracy nad zabezpieczeniem społecznym.
3. Wypracowanie polityki rodzinnej, która wspierałaby młode pokolenie w osiąganiu wysokiego poziomu kapitału ludzkiego, dostępu do rynku pracy, motywowałaby do większej dietności, uwzględniała potrzeby starszego pokolenia m.in. poprzez stabilny system emerytalny, dostępną opiekę zdrowotną i opiekuńczą – pielęgnacyjną.
4. Zwalczanie wykluczenia społecznego m.in. poprzez:
 - Działania na rzecz poprawy dostępu do zasobów materialnych i równych praw;
 - Zapewnienie dostępu do edukacji i pracy;
 - Zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego;
 - Pomoc grupom najsłabszym, najbardziej zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Tak kształtowana polityka społeczna powinna stanowić system zdecentralizowanych i skoordynowanych działań administracji publicznej i partnerstw społeczno – gospodarczych podejmowanych i realizowanych na rzecz integracji społecznej oparty na dialogu i wiedzy.

Instrumentami tak rozumianej polityki społecznej powinny być programy aktywizujące różne grupy społeczne, a także działania innowacyjne i adaptacyjne programów oraz usług społecznych na poziomie zarówno regionalnym, jak i lokalnym.

Polityka społeczna stanowi antidotum na bieżące problemy społeczne.

W Polsce – podobnie jak w innych krajach UE – jesteśmy świadkami kształtowania się nowego modelu polityki społecznej, który determinują następujące cechy:

- Jest konstrukcją opartą na decentralizacji państwa i pomocniczości;
- Jego celem jest integracja społeczna;
- Nadaje nowe znaczenie podmiotom ekonomii społecznej;
- Promuje spójność społeczną, oraz działania aktywizujące osoby, rodziny i środowiska;
- Rozwija dialog obywatelski;
- Promuje edukację jako inwestycję w człowieka.

Rysujący się model ma znamiona aktywnej polityki społecznej. W dzisiejszym świecie polityka społeczna państwa jest mocno powiązana z poziomem rozwoju gospodarki, jej zamożnością oraz stopniem koncentracji na globalnym rynku. W Europie obserwujemy proces zasadniczej ewolucji polityki społecznej. Począwszy od lat 90-tych XX wieku coraz więcej programów socjalnych, programów rynku pracy ma charakter aktywizujący. Nowe podejście określane jest jako aktywna polityka społeczna. W dużej mierze urzeczywistnia ją nowy dokument

strategiczny Unii Europejskiej „Europa 2020”, który zastąpił Strategię Lizbońską. Do najważniejszych założeń koncepcji aktywnej polityki społecznej należą:

- Aktywna inkluzja społeczna
- Upowszechnienie różnych form zatrudnienia socjalnego
- Popularyzacja programów aktywizujących.

Tak rozumiana polityka społeczna proponuje zrównoważony rozwój oparty na wiedzy i innowacyjności oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu.

Aktywna polityka społeczna to zbiór programów ukierunkowanych na aktywizację zgodnie z zasadą partycypacji społecznej. Podstawowy obszar ich realizacji stanowi sektor ekonomii społecznej.

Przełamuje wciąż obecną sektorowość, stymuluje, inspiruje, wspiera, łączy i integruje. Jest szansą na przezwyciężenie trwającego impasu w walce z wykluczeniem społecznym.

Niezwyczajnie ważną rolę w tym modelu odgrywa pomoc społeczna, rozumiana jako działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych, której celem jest poprawa położenia materialnego, asekuracja przed ryzykami życiowymi i wyrównywanie szans życiowych grup, społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych. Pomoc społeczna jest więc jedną z instytucji współtworzących rzeczywistość społeczną. Jest instytucją specjalną, z założenia uzupełniającą działalność innych dziedzin polityki społecznej. Jest wyodrębnionym sektorem w ramach polityki społecznej, obok polityki zatrudnienia, mieszkaniowej, zdrowotnej, rekreacji, wypoczynku, czasu wolnego oraz ubezpieczeń.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych oraz podejmowanie działań zmierzających do ich życiowego usamodzielnienia. Pomoc społeczna ma na celu aktywizację klientów ukierunkowaną na zmianę postaw społecznych, motywowanie do zmiany stylu życia, zwiększenie kompetencji życiowych, zawodowych i społecznych, integrację ze społecznością lokalną.

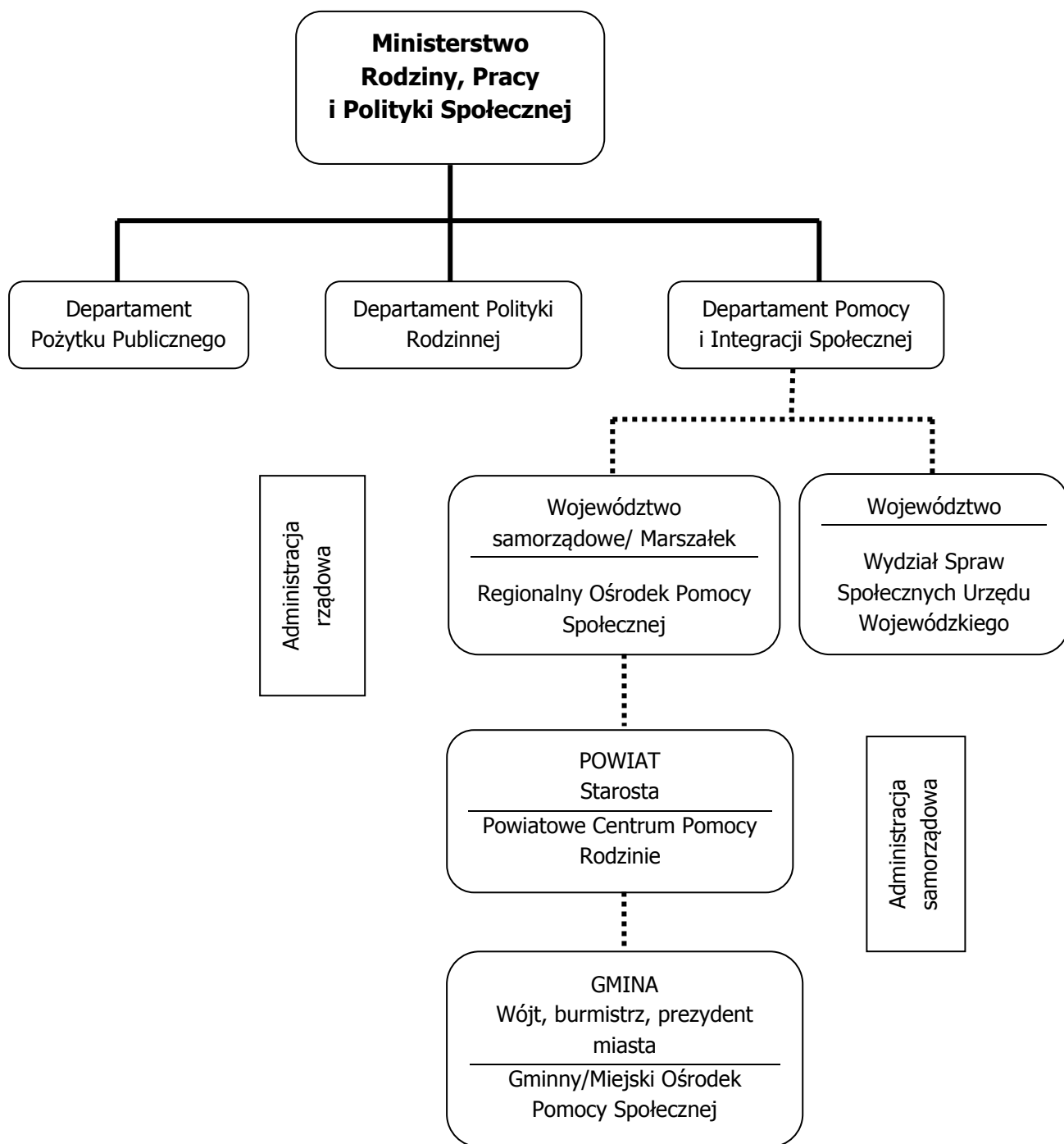
Pomoc społeczna uczestniczy również w diagnozowaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych. Zakres przedmiotowy pomocy społecznej stanowią:

- Przyznawanie i wypłacanie świadczeń określonych w ustawie o pomocy społecznej oraz innych, zgodnie z decyzją rady gminy;
- Prowadzenie pracy socjalnej rozumianej jako działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- Prowadzenie oraz rozwój infrastruktury socjalnej;
- Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- Realizacja zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Istota i rola pomocy społecznej w systemie polityki społecznej oraz cele i zadania wyznaczone ustawą o pomocy społecznej sprawiają, że pomoc społeczna ma charakter usługowy. Tworzy ją szereg podmiotów w tym: instytucje rządowe i samorządowe, organizacje pozarządowe i społeczne, związki wyznaniowe, kościoły, podmioty gospodarcze oraz osoby fizyczne. Pomoc społeczna realizuje szeroki zakres świadczeń i usług socjalnych dla osób, rodzin i grup społecznych wymagających

wsparcia, którzy są jej klientami mającymi ustawowe prawo do korzystania z pomocy społecznej.

Schemat organizacyjny pomocy społecznej w Polsce

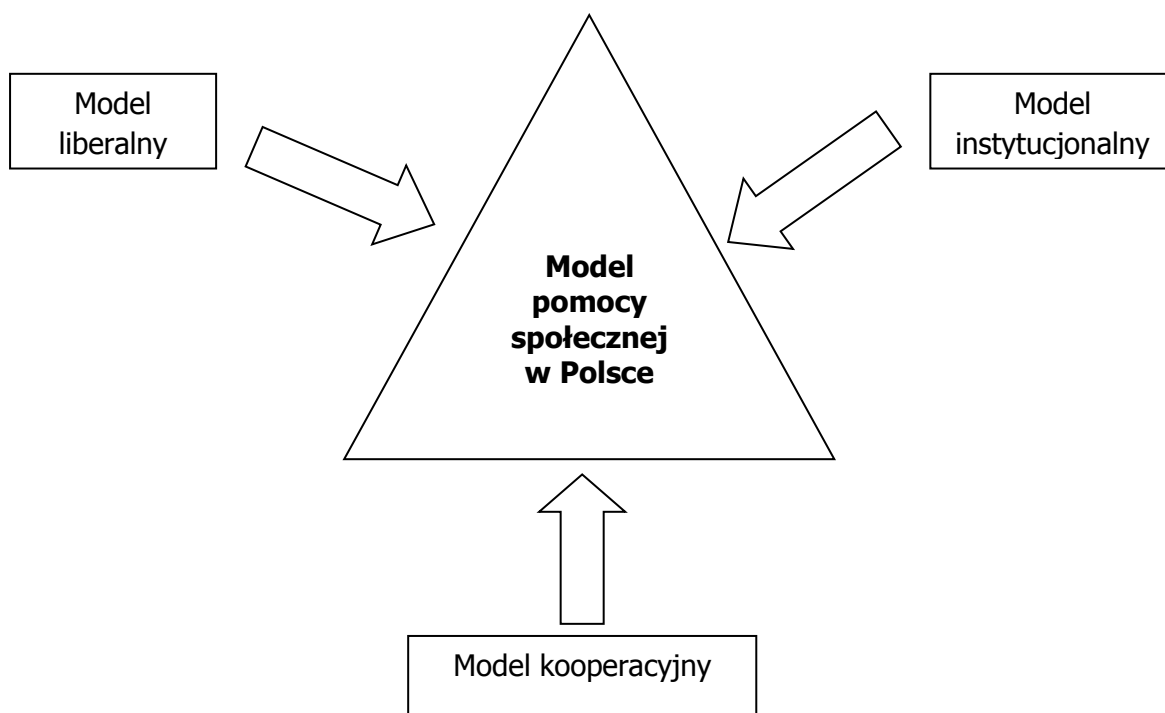


źródło: opracowanie własne

Obok wymienionych na rynku podmiotów publicznej pomocy społecznej uczestnikami sektora są podmioty ekonomii społecznej, w tym: organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, kościoły oraz inne osoby prawne i fizyczne.

W Polsce funkcjonuje system pomocy społecznej, oparty na następujących, fundamentalnych zasadach:

1. Zasadzie pomocniczości:
 - a) w relacjach pomiędzy osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej,
 - b) w relacjach państwo i trzeci sektor.
2. Zasadzie współdziałania – ustawa o pomocy społecznej wskazuje podmioty odpowiedzialne za organizację pomocy społecznej. Są to organy administracji rządowej, samorządowej zobowiązane do współdziałania z organizacjami pozarządowymi, społecznymi, kościołami, związkami wyznaniowymi, oraz innymi osobami prawnymi i fizycznymi.
3. Zasadzie partnerstwa – określa sposób współpracy podmiotów realizujących zadania pomocy społecznej oraz kooperujących z nimi.
4. Zasadzie aktywnego współdziałania klientów pomocy społecznej w przezwyciężaniu trudności życiowych.
5. Zasadzie integracji społecznej.
6. Zasadzie umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.



źródło: opracowanie własne

Model pomocy społecznej w Polsce posiada cechy opisanych modeli: instytucjonalnego, liberalnego i kooperacyjnego, co zostało przedstawione na powyższym schemacie. Model ten został zbudowany w oparciu o zasadę decentralizacji, z ograniczoną odpowiedzialnością państwa za los najsłabszych grup społecznych oraz o zasadę subsydialności. Odpowiedzialność tę przejmują samorządy terytorialne, wspierane przez podmioty niepubliczne, w szczególności przez organizacje pozarządowe.

Pomoc społeczna – podobnie, jak polityka społeczna - nabiera nowego znaczenia jako dziedzina wzmożonej aktywności państwa, samorządów terytorialnych, organizacji

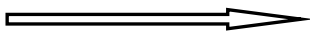
pozarządowych, organizacji wyznaniowych, Kościoła oraz innych osób fizycznych i prawnych, wyposażona w nowe instrumenty wspierania osób i rodzin. Wciąż poszukuje nowych narzędzi do skutecznego przezwyciężania problemów społecznych, takich, które będą sprzyjać aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym osób dotychczas marginalizowanych. Model pomocy społecznej przyjęty w latach 90-tych w odpowiedzi na nową rzeczywistość, jaka powstała w wyniku transformacji wszystkich dziedzin życia staje się obecnie coraz bardziej kosztowny i coraz mniej skuteczny. Koncentracja na działaniach ratowniczych nie przyniesie pożądanych rezultatów w walce z wykluczeniem społecznym.

Przy zachowaniu dotychczasowego podejścia pomocy społecznej ukierunkowanego na ratownictwo, działania doraźne, realizowane głównie za pomocą świadczeń pieniężnych będą generowały większe koszty finansowe i społeczne. Takie podejście utrwała bezradność, bierność beneficjentów sektora i ich roszczeniowość. Pogłębia proces wykluczenia społecznego.

Wydaje się konieczne budowanie nowego modelu aktywnej pomocy społecznej, zmieniającej punkt ciężkości z działań o charakterze interwencyjnym na działania prewencyjne i aktywizujące, które umożliwią osiągnięcie nadrzędnego celu pomocy społecznej, jakim jest inkluzja społeczna.

Sektor pomocy społecznej jest obecnie – jak twierdzi A.F. Frąckiewicz-Wronka – na etapie funkcjonalnych zmian determinowanych przez czynniki makrootoczenia. Najważniejszą przesłanką tych zmian jest konieczność racjonalizacji wydatków publicznych. W wielu krajach podejmowane są inicjatywy mające na celu poprawę wyników finansowych w organizacjach publicznych poprzez nacisk na jakość usług, urynkowienie, współpracę międzysektorową, decentralizację oraz presję na osiągnięcie rezultatów i dalsze upodmiotowienie organizacji pozarządowych jako równoprawnych podmiotów sektora.

Nadszedł czas kolejnych gruntownych zmian, które zwiększą wydolność systemu i efektywność stosowanych narzędzi. Nie wprowadzanie ich będzie generować wysokie koszty zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej podjęło nowatorską inicjatywę opracowania we współpracy ze Szkołą Główną Handlową i Stowarzyszeniem Radomskie Centrum Przedsiębiorczości Modelu Kalkulator Kosztów Zaniechania. W ramach Modelu przygotowano zestaw narzędzi, których stosowanie umożliwi – zdaniem jego autorów – kształtowanie spójnej i efektywnej lokalnej polityki społecznej. Lokalni interesariusze mogą wykorzystując te narzędzia dokonać analizy kosztów i korzyści związanych z różnymi sposobami realizacji zadań pomocy społecznej niezbędnych w procesie podejmowania decyzji dotyczących rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Wykluczenie społeczne  **inkluzja**
(włączenie społeczne)

Inkluzja społeczna jest nadrzędnym celem pomocy społecznej.

Stanowi odpowiedź na zjawisko wykluczenia społecznego i swoiste antidotum.

Inkluzja społeczna /łac./ oznacza włączenie, dołączenie. Na gruncie socjologii pojęcie to jest definiowane jako proces wtórnej socjalizacji, odzyskiwania dla społeczeństwa jednostek i grup społecznych.

Inkluzja społeczna w terminologii polskiej jest pojęciem stosunkowo nowym.

Celem inkluzji społecznej jest ograniczenie liczby osób i rodzin funkcjonujących na marginesie życia społecznego, lub poza nim z powodu wykluczenia. Umożliwienie im powrotu do społeczeństwa, udziału w życiu społecznym, zawodowym, rodzinnym, towarzyskim, kulturalnym i politycznym.

Włączenie społeczne jest procesem trudnym, złożonym, wielowymiarowym. Wymaga dużo determinacji, dobrej woli, zaangażowania i aktywności osoby, czy rodziny, które są jego podmiotem oraz tzw. sił społecznych, które w tym procesie uczestniczą, tj. instytucje i organizacje pomocy społecznej lokalnych społeczności bliskich, a także osób oraz rodzin dotkniętych tym zjawiskiem.

Matryca inkluzji społecznej /wg. P. Brody-Wysockiego/

A. Możliwość udziału w społecznej partycypacji, wyrażającej się w zdolności do zawierania kontaktów społecznych	B. Zdolność do partycypacji w demokracji
C. Możliwość dobrego życia	D. Udział w relacjach społecznych

Każdy z wymienionych modeli inkluzji wymaga działań instytucjonalnych i społecznych.

Pojęcie inkluzji społecznej, jak trafnie zauważył P. Broda-Wysocki wymaga odwołania się do różnych koncepcji teoretycznych:

- Integracji społecznej
- Porządku instytucjonalnego (przyjętego modelu polityki społecznej)
- Obywatelskości

Istota wykluczenia społecznego i jego złożoność powodują, że należy mówić o inkluzji jako procesie, w którym bardzo ważne jest partnerstwo oraz partycypacja jako istotne cechy tego procesu. Literatura przedmiotu opisuje różne strategie inkluzji społecznej, w zależności od przyczyn wykluczenia społecznego (strategie reproduktywne, paliatywne i lecznicze, prewencyjne oraz emancypacyjne).

Inkluzja społeczna osób wykluczonych stanowi wyzwanie dla sektora pomocy społecznej, który w dalszym ciągu wyznacza i realizuje cele krótkookresowe, mierzone zaspokojeniem określonych potrzeb. Włączenie społeczne wymaga zastosowania nowych instrumentów, nowego szerszego podejścia do problemów osób i rodzin, przełamывania „sektorowości”, kooperacji, współdziałania i otwartości na zmiany zarówno klientów jak i interesariuszy. Pomimo stworzenia w 1990 r. nowoczesnego systemu pomocy społecznej, wyposażonego w nowe narzędzia rzeczywistość wyprzedziła te rozwiązania, ponieważ okazała się bardziej dynamiczna i wciąż ujawnia wiele problemów społecznych, którym nie udało się sprostać.

PKPS wobec zjawiska wykluczenia społecznego w kierunku inklinacji społecznej

Polski Komitet Pomocy Społecznej jest stowarzyszeniem charytatywnym o statusie pożytku publicznego.

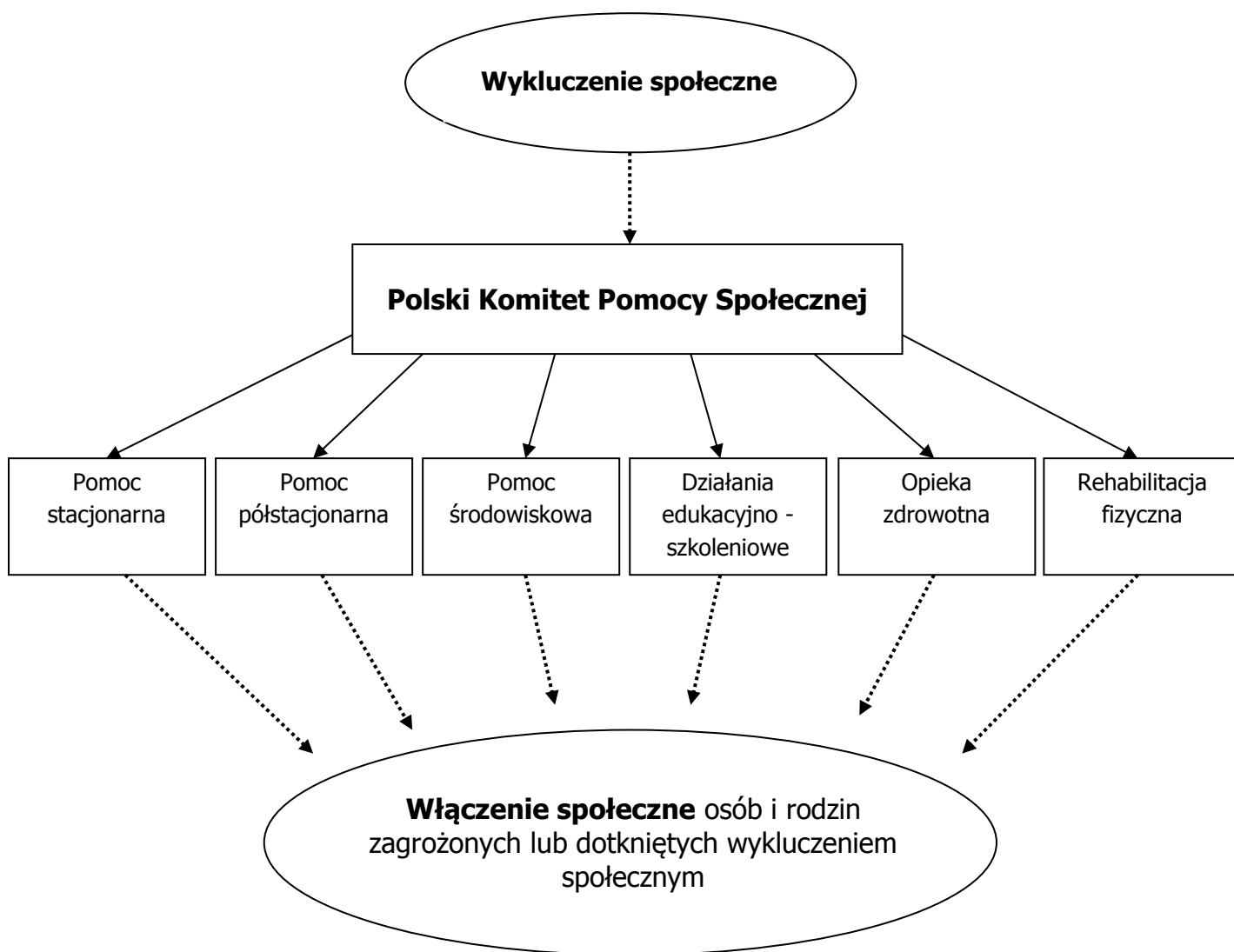
Celem naszego Stowarzyszenia – zgodnie ze statutem jest dobrowolne i bezinteresowne niesienie różnorodnych form pomocy osobom i rodzinom, które z różnych przyczyn niezdolne są do rozwiązywania swych życiowych problemów, w szczególności ludziom

starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym zagrożonym demoralizacją, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim, bezradnym. Działalność PKPS i jego oddziałów polega na realizowaniu tak statutowych, jak i zleconych zadań z zakresu pomocy społecznej.

Segmentacja usług społecznych PKPS:

1. Organizowanie usług opiekuńczych.
2. Organizowanie i prowadzenie dożywiania.
3. Organizowanie różnorodnych form wypoczynku.
4. Udzielanie różnorodnej pomocy, głównie rzeczowej i finansowej w miarę posiadanych środków i możliwości.
5. Poradnictwo prawne i pomoc prawna.
6. Świadczenie pomocy postpenitencjarnej.
7. Współpraca i współdziałanie z innymi organizacjami społecznymi.
8. Świadczenie pomocy osobom bezdomnym i bezrobotnym.
9. Świadczenie pomocy bezrobotnym w zakresie poradnictwa zawodowego.
10. Prowadzenie działalności edukacyjno – szkoleniowej.
11. Świadczenie pomocy niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji leczniczej, społecznej i zawodowej oraz pomocy w zakresie zatrudnienia.
12. Udzielenie pomocy osobom dotkniętym klęskami żywiołowymi i ekologicznymi.
13. Prowadzenie świetlic i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
14. Prowadzenie całodziennych i popołudniowych klubów seniora, stołówek, jadłodajni, noclegowni i innych placówek.

Każda z wymienionych usług społecznych służy zapobieganiu i przezwyciężaniu wykluczenia społecznego, sprzyja inkluzji społecznej ich odbiorców.



źródło: opracowanie własne

Pomoc stacjonarna:

- Ośrodki opiekuńcze
- Całodobowe schroniska

Pomoc półstacjonarna:

- Kluby seniora
- Noclegownie
- Ośrodki Animacji Ruchowej
- Dienne Domy Opieki Medycznej
- Ambulatoryjna opieka zdrowotna: POZ oraz specjalistyczna opieka ambulatoryjna
- Dienne ośrodki wsparcia

Pomoc środowiskowa:

- Usługi opiekuńcze
- Obiady
- Pomoc rzeczowa

- Pomoc żywnościowa
- Poradnictwo
- Konsultacje, doradztwo
- Streetworking

Działania edukacyjno – szkoleniowe:

- Wykłady
- Prelekcje
- Warsztaty
- Szkolenia
- Działania towarzyszące do POPŻ

Opieka zdrowotna:

1. Podstawowa opieka zdrowotna, w tym konsultacje lekarzy POZ:
 - Poradnictwo medyczne
 - Pielęgniarka środowiskowa
 - Szczepienia
 - Iniekcje
 - Diagnostyka
 - Profilaktyka zdrowotna
 - Wizyty domowe
2. Specjalistyczna opieka zdrowotna – konsultacje lekarzy specjalistów, w tym:
 - Neurologa
 - Okulisty
 - Lekarza medycyny pracy
 - Specjalisty d/s rehabilitacji

Rehabilitacja fizyczna:

a) Zabiegi z kinezyterapii:

- Gimnastyka indywidualna i grupowa
- Ćwiczenia z wykorzystaniem UGUL-a
- Masaże
- Nordic wal king

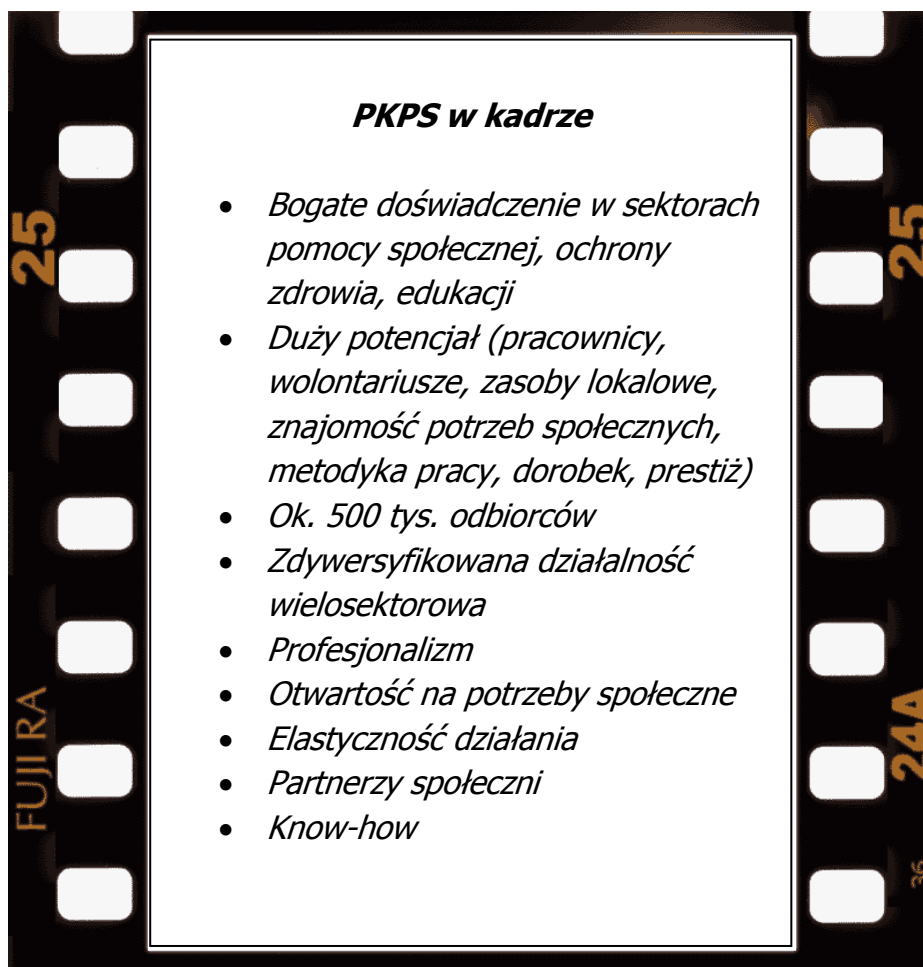
b) Zabiegi fizjoterapii:

- Laseroterapia
- Sollux
- Elektroterapia
- Krioterapia
- Ultradźwięki

Jednym z narzędzi przewyższania wykluczenia społecznego stosowanym przez PKPS jest POPŻ 2014-2020.

PKPS jest jednym z czterech dystrybutorów żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej od początku realizacji Programu w Polsce.

Celem POPŻ jest wspieranie osób i rodzin podlegających deprywacji materialnej, rozumianej jako brak możliwości zaspokojenia potrzeb żywnościowych. Stanowi narzędzie służące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu i ograniczaniu jego rozmiarów poprzez pomoc w formie artykułów żywnościowych (paczki, posiłki), a także działań aktywizujących – towarzyszących (sposób realizacji i rezultaty Programu przedstawiliśmy Państwu w kolejnym artykule).



Jesteśmy stowarzyszeniem charytatywnym, które własny dorobek i osiągnięcia w zakresie pomocy społecznej wykorzystuje do tworzenia i wdrażania nowatorskich usług społecznych, odpowiadających aktualnym potrzebom społecznym. Skutecznie ogranicza rozmiary wykluczenia społecznego w Polsce i zapobiega temu zjawisku.

Wykluczenie społeczne powinno być stanem przejściowym, dlatego tak ważny jest dobór właściwych instrumentów służących jego przezwyciężeniu i doprowadzeniu do włączenia społecznego. Wspieranie poziomu dochodów bez połączenia ich z innymi formami wsparcia sprzyjającymi inkluzji społecznej utrwali zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Wówczas wykluczenie społeczne nabierze cech trwałych.

Inkluzja to także cel społeczeństwa obywatelskiego. Jej fundament opiera się na zasadzie solidaryzmu społecznego i pomocniczości. Stanowi wyzwanie XXI wieku – dla elit politycznych, intelektualnych, podmiotów polityki społecznej, realizatorów zadań pomocy społecznej, dla całych społeczeństw.

W społeczeństwie obywatelskim powinno być miejsce dla każdego. Tolerancja, brak uprzedzeń, walka z dyskryminacją, akceptacja, zaufanie, empatia to pomost inkluzji społecznej, który powinniśmy budować wszyscy.

Szanowni Państwo,

Przewycięzanie zjawiska wykluczenia społecznego to także zadanie dla każdego z nas. Gorąco zachęcamy do włączania się w ten proces w taki sposób, w jaki jest to możliwe. **POMAGANIE DAJE RADOŚĆ!** Każdego z nas stać na szlachetny gest pomocy, wystarczy go wykonać by doświadczyć radości z pomagania.

Pamiętajmy – pomaganie to przywilej!

Zimowa pomoc dla osób bezdomnych

W związku ze zbliżającym się okresem zimowym, zwracamy się do Państwa z apelem udzielenie wsparcia dla osób bezdomnych w postaci odzieży, obuwia, pościeli, kocy.

Tel. 22/651-05-71

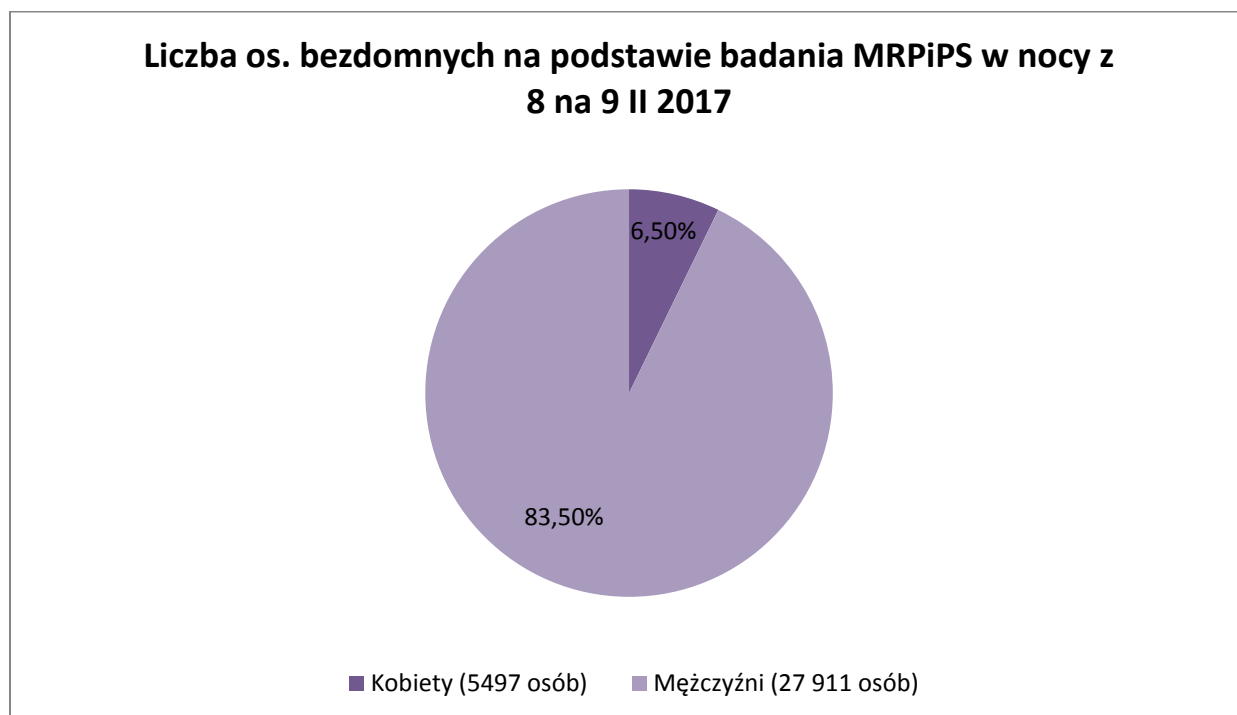
E-mail: centrum.pomocy.rnpkps@interia.pl

Każda pomoc będzie bezcenna!

Działania na rzecz przezwyciężania wykluczenia społecznego – z praktyki ZR PKPS w Toruniu

Bezdomność to jedna z przyczyn wykluczenia społecznego. Trudno określić liczbę osób bezdomnych w Polsce ze względu na specyfikę problemu. W celu oceny jego rozmiarów opieramy się na szacunkowych danych. MRPiPS wprowadziło obowiązek liczenia osób bezdomnych. W wyniku ogólnopolskiej akcji przeprowadzonej w nocy z 8 na 9 lutego br., przeprowadzonej już po raz czwarty, naliczono 33,4 tys. osób.

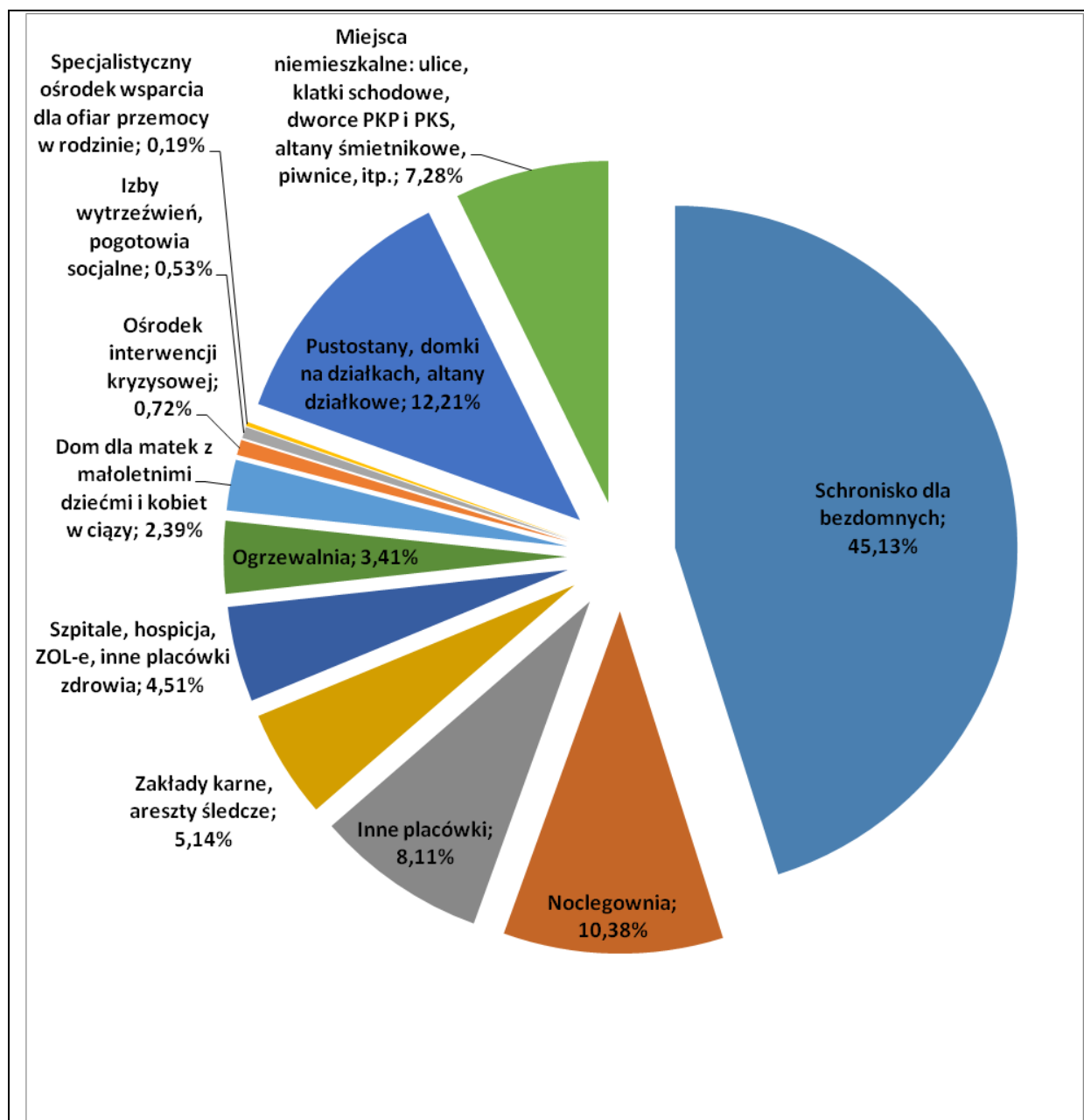
W skali kraju liczba ta zmniejszyła się o 2,7 tys. w stosunku do 2015 r.



Wśród głównych przyczyn bezdomności dominują eksmisje, konflikty rodzinne, uzależnienia oraz brak pracy.

Szczególne sytuacje w zakresie rozmiarów zjawiska bezdomności występuje na Mazowszu, gdzie zarejestrowano największą liczbę bezdomnych – 4785 osób. Spośród badanych miast najwięcej osób bezdomnych przebywało w Warszawie (2,7 tys.)

Miejsca przebywania osób bezdomnych wg badań MRPiPS w 2017r.



źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostępnych w dniu 09.03.2017r. na stronie:
<https://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/pomoc-spoeczna/art,8681,mniej-osob-bezdomnych.html>

Bezdomność to wciąż jaskrawy problem społeczny. Wymaga dużego zaangażowania instytucji i organizacji pozarządowych w jego rozwiązywanie, a także nowych pozainterywencyjnych form wsparcia na drodze do włączenia społecznego osób nim dotkniętych.

Osoby bezdomne stanowią jedną z grup społecznych objętych działaniem naszej organizacji. Poniżej prezentujemy doświadczenia Zarządu Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Toruniu z pracy z osobami bezdomnymi.

Zadania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób i rodzin Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Toruniu realizuje poprzez:

- **prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej**, uczęszcza do niej 60 dzieci w wieku od 6 - 13 lat. Większość z nich to mieszkańcy dzielnicy miasta, która charakteryzuje się dużym natężeniem problemów społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne. Nie ma tu placu zabaw, boiska, nie ma też przeważnie żadnych pozytywnych wzorców. Dzieci z ubogich, niestabilnych rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym nie mają intelektualnego ani finansowego wsparcia w domu rodzinnym. Są zdane na siebie lub pomoc innych. Świetlica jest więc dla nich oparciem, w której mają zapewnioną fachową opiekę, pomoc przy lekcjach, zorganizowany czas wolny, zabawy i rozrywki, rozwój zainteresowań oraz posiłek. Zajęcia w świetlicy odbywają się po zajęciach szkolnych, we wszystkie dni robocze przez 4 godziny dziennie. Ramowy plan zajęć to: pomoc w systematycznym nadrobianiu szkolnych braków programowych, posiłek, organizacja czasu wolnego poprzez ukierunkowywanie zainteresowań, prowadzenie gier, zabaw świetlicowych, zajęć ruchowych na sali i boisku, zajęć teatralno - cyrkowych i plastycznych oraz wycieczki i wyjścia poza świetlicę. Ponadto realizacja programów profilaktycznych, organizacja imprez okolicznościowych oraz pomoc socjalna.

Działalność świetlicy finansowana jest z dotacji na realizację zadań publicznych z budżetu gminy i budżetu samorządu województwa oraz z własnych środków finansowych PKPS w Toruniu.

- **organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych**, które świadczymy na podstawie umów zawartych z Gminą Miasta Toruń i Gminą Miasta Grudziądz. Poprzez realizację usług opiekuńczych zapewniamy wsparcie osobom wymagającym pomocy w codziennym funkcjonowaniu, które głównie z powodu podeszłego wieku, choroby lub innych przyczyn nie mogą samodzielnie wykonywać podstawowych czynności nieodzownych w życiu. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

- **pomoc rzeczową**, którą obejmujemy osoby ubogie, bezrobotne, bezdomne, rodziny wielodzietne wydając odzież, żywność, meble, sprzęt AGD itp.

Ta forma pomocy realizowana jest przez PKPS w Toruniu i w Grudziądzu.

Najuboższych mieszkańców miasta Torunia i gminy Stolna wspieramy artykułami spożywczymi w formie paczek żywnościowych wydawanych w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 współfinansowanego ze Środków Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym oraz prowadzimy działania aktywizujące – towarzyszące w formie warsztatów edukacji ekonomicznej i warsztatów kulinarnych. Program POPŻ realizuje PKPS w Toruniu i PKPS w Stolnie.

- **wyjazdy rekreacyjne** organizowane dla dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych wpisały się na stałe w kalendarz imprez organizowanych przez PKPS w Stolnie. Dzięki dobrej współpracy z władzami samorządowymi osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie uczestniczyli między innymi w wycieczkach do Krynicy Morskiej, uzdrowiska Ciechocinek, uzdrowiska Inowrocław, Aquaparku Oleander w Wielkiej Nieszawce, Szlakiem Piastowskim przez Biskupin, Wenecję i Żnin.

- **spotkania okolicznościowe** takie jak wigilie, gwiazdka dla dzieci.

PKPS w Stolnie, Obrowie i Toruniu organizują spotkania wigilijne, w których uczestniczą osoby starsze, samotne i niepełnosprawne.

Natomiast PKPS w Grudziądzu organizuje gwiazdkę dla dzieci z ubogich rodzin.

- **działalność Klubu Seniora w Grudziądzu**, który skupia 28 członków.

Członkowie klubu prowadzą działalność kulturalną, organizują wieczorki taneczne, zabawy karnawałowe, wycieczki krajoznawcze, wyjścia do muzeum, wyjazdy na grzyby, uroczystości okazjonalne.

Działający w ramach klubu od wielu lat zespół Wesoła Wiara uświetnia swoim udziałem liczne uroczystości i imprezy, bierze udział w Amatorskich Przeglądach Zespołów Artystycznych Klubów Seniora organizowanych w różnych miastach.

W dniu 27 września br. odbyły się uroczyste obchody 50 – lecia działalności Klubu Seniora na które zaproszono obecnych i byłych członków klubu a także władze PKPS, przedstawiciele samorządu, delegacje zaprzyjaźnionych klubów oraz lokalne media. Podczas uroczystości seniorzy uhonorowani zostali dyplomami, listami gratulacyjnymi, upominkami oraz kwiatami.

- **prowadzenie Centrum Pomocy przez PKPS w Grudziądzu**, które swoje działania kieruje do bezdomnych kobiet, osób w stanie kryzysu oraz osób nietrzeźwych.

Polski Komitet Pomocy Społecznej w Grudziądzu prowadzi od 01.09.2012 r. Centrum Pomocy w skład którego wchodzi:

1. Schronisko Dla bezdomnych Kobiet - 25 miejsc
2. Hostel dla osób w stanie kryzysu - 10 miejsc
3. Punkt Pomocy Osobom Nietrzeźwym - 8 miejsc

Centrum Pomocy działa całodobowo i finansowane jest z dotacji zgodnie z umową zawartą z Urzędem Miejskim w Grudziądzu na podstawie wygranego konkursu. Obecna umowa zawarta jest na okres od 01.01.2016 do 31.12.2018 r.

Polski Komitet Pomocy Społecznej przy wykonywaniu zadania ściśle współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, Szpitalem Miejskim, Komendą Miejską Policji, Strażą Miejską a także innymi służbami, poradniami i osobami, które zajmują się pomocą osobom bezdomnym.

1. Schronisko dla bezdomnych kobiet zapewnia schronienie 25 kobietom. W placówce znajdują się kilkuosobowe pokoje, łazienki z prysznicami, kuchnia, świetlica. Zapewniamy łóżko, pościel, ręczniki, środki czystości, jeden posiłek dziennie dla osób, które nie mogą go sobie zapewnić.

Kobiety bezdomne zostają przyjęte do Placówki na podstawie decyzji MOPR w Grudziądzu. Są to kobiety, które straciły swoje mieszkania w wyniku eksmisji, nie miały swojego lokalu tylko mieszkaly z rodzinami, znajomymi lub konkubentami i w różnych sytuacjach musiały opuścić dotychczasowy lokal. W większości są to osoby uzależnione od alkoholu, osoby nieudolne, niezaradne, pogubione.

Przychodząc do Schroniska mają zapewnioną poradę pracownika socjalnego a także psychologa.

Składają wnioski do Gospodarki Komunalnej o przydzielenie mieszkania socjalnego, lub jeśli mają dochód szukają mieszkania lub pokoju na wynajem. Często nie mają rodziny lub rodzina

się od nich odwróciła albo nie pomaga im bo sama potrzebuje pomocy. Każda sytuacja jest inna. Przychodzą do nas kobiety które straciły mieszkanie ponieważ miały w rodzinie uzależnioną osobę syna lub córkę i były zmuszone utrzymywać tych członków rodziny ze swojej emerytury lub renty. To doprowadziło do utraty mieszkania mimo że miały swój dochód.

Trafiają też kobiety bardzo uzależnione od alkoholu, brudne, zawszone, które przywożone są do placówki przez Straż Miejską lub Policję a także karetki pogotowia np. z SOR. Przyjmowane są często tylko na jedną noc i następnego dnia odchodzą i tak kilka lub kilkanaście razy w miesiącu. Są to kobiety które nie chcą przebywać w Schronisku w którym obowiązuje regulamin gdzie m.in. nie można spożywać alkoholu.

W okresie od stycznia do września 2017 r. średnio miesięcznie przebywało w Schronisku 25 osób.

2. Hostel dla osób w stanie kryzysu zapewnia miejsce dla 10 osób W okresie 9 miesięcy 2017 r. średnio miesięcznie przebywało 10 osób w tym 6 dzieci . Do placówki zgłaszają się osoby, które znalazły się w sytuacji kryzysowej.

Często są to kobiety i dzieci ofiary przemocy domowej, które przebywają w placówce do czasu uregulowania swojej sytuacji prawnej. Mogą to być również cudzoziemcy którzy nie mają prawa do lokalu socjalnego i są w trakcie załatwiania spraw prawnych, a także osoby czasowo bezdomne np. zalenie mieszkania, niemożność ogrzania lokalu lub pożaru itp.

3. Punkt Pomocy Osobom Nietrzeźwym jest kolejnym punktem zapewniającym opiekę osobom bezdomnym nietrzeźwym.

Placówka dysponuje 8 miejscami, w której w okresie od stycznia do września 2017 roku przebywało 1295 osób w tym 750 bezdomnych.

Placówka działa całodobowo. Osoby nietrzeźwe przyjmowane są na podstawie protokołu służb mundurowych tj. Policję i Straż Miejską. Opiekę nad osoba nietrzeźwą zapewnia personel tworzony przez 2 opiekunów (kobietę i mężczyznę) oraz lekarza.

Wszystkie osoby przebywające w Centrum Pomocy w miarę potrzeb zaopatrywane są w odzież używaną, którą wydawana jest z prowadzonego przez nas magazynu. Odzież wydawana jest również bezdomnym którzy nie przebywają w placówkach i schroniskach.

Działania towarzyszące do POPŻ 2014-2020

– narzędziem inkluzji społecznej

Nadrzędnym celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób dotkniętych deprawacją materialną.

Polski Komitet Pomocy Społecznej (PKPS) od początku, uczestniczy w realizacji w Polsce Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, który powszechnie nazywany jest Programem FEAD. Program FEAD podzielony jest na cykle/podprogramy roczne. Obecnie realizowany jest podprogram 2017 obejmujący okres od sierpnia 2017 r. do czerwca 2018 r. Na ten okres PKPS ma zabezpieczoną żywność dla 290 tysięcy osób. Jest to aż 19 artykułów spożywczych wysokiej jakości: groszek z marchewką, fasola, koncentrat pomidorowy, buraczki, powidła śliwkowe, makaron jajeczny, makaron kukurydziany bezglutenowy, ryż, kasza gryczana, herbatniki maślane, mleko UHT, ser podpuszczkowy, gulasz wieprzowy z warzywami, szynka drobiowa, szynka wieprzowa, pasztet wieprzowy, filet z makreli w oleju, cukier, olej rzepakowy. W lutym 2018 r. podopieczni dostaną dodatkowo kabanosy wieprzowe i miód wielokwiatowy. PKPS prowadzi dystrybucję w każdym województwie poprzez sieć własnych regionalnych magazynów oraz za pośrednictwem ponad 300 lokalnych magazynów i punktów dystrybucji zarówno w największych miastach, jak i w małych gminach.

Osoby zainteresowane otrzymaniem pomocy, których dochód nie przekracza 1268 zł (dla osoby samotnie gospodarującej) i 1028 zł (dla każdej osoby w rodzinie) mogą zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej (OPS) po skierowanie, następnie ze skierowaniem do najbliższego punktu dystrybucji – adres takiego punktu wskaże OPS.

Dla wszystkich chętnych podopiecznych korzystających z pomocy żywnościowej PKPS organizuje ciekawe, urozmaicone warsztaty edukacyjne obejmujące m. in.:

- wspólne przygotowanie smacznych i prostych potraw na bazie artykułów FEAD zawsze kończące się wspólną degustacją;
- zasady zdrowego żywienia, w tym odżywianie się w konkretnych chorobach lub żywienie dzieci, osób starszych itp.
- gospodarowanie budżetem domowym, rozpoznawanie oszustw np. „na wnuczka”, unikanie pułapek kredytowych lub postępowanie w sytuacji, gdy już się w taką pułapkę wpadło.

Warsztaty prowadzą etatowi specjaliści PKPS lub specjaliści-wolontariusze PKPS (prawnicy, ekonomiści, dietetycy, lekarze, pedagodzy, psycholodzy, bankowcy, zawodowi kucharze, specjaliści z zakresu pracy socjalnej).

Podopieczni są też mile widziani w organizowanych przez jednostki PKPS w całym kraju okolicznościowych imprezach integracyjnych – lato w mieście dla dzieci, wczasy na działkach dla seniorów, pikniki środowiskowe, Kolacja Wigilijna, Śniadanie Wielkanocne.

Jednym z narzędzi Programu są działania w ramach tzw. środków towarzyszących, definiowane jako „cykliczne działania oferowane wszystkim odbiorcom pomocy żywnościowej, które mają na celu włączenie społeczne tych osób m.in. poprzez:

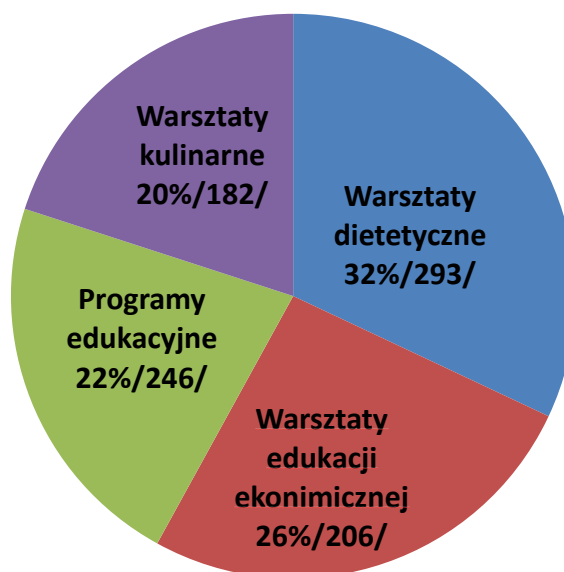
- zajęcia edukacyjne i wspólne inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej, zmierzające do wyjścia z ubóstwa;
- grupy wsparcia dla różnych kategorii osób w trudnej sytuacji;
- pomoc towarzysząca niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych osób korzystających z pomocy żywnościowej, w tym: pomoc w utrzymaniu higieny osobistej osób bezdomnych, wsparcie psychologiczne/ terapeutyczne, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.



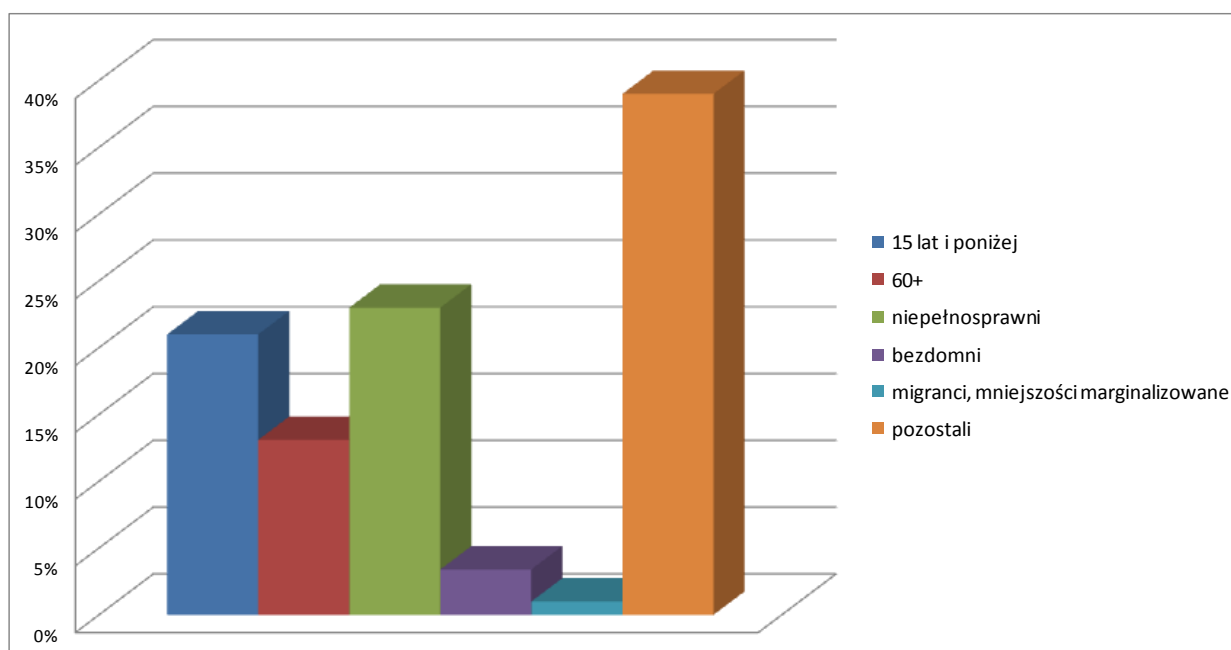
W ramach Podprogramu 2016 POPŻ tj., w okresie VIII 2016 – VI 2017 nasze stowarzyszenie zrealizowało 1805 warsztatów dla 30 106 beneficjentów POPŻ, w tym:

- ekonomicznych,
- kulinarnych,
- dietetycznych,
- program edukacji w zakresie przeciwdziałania marnotrawieniu żywności.

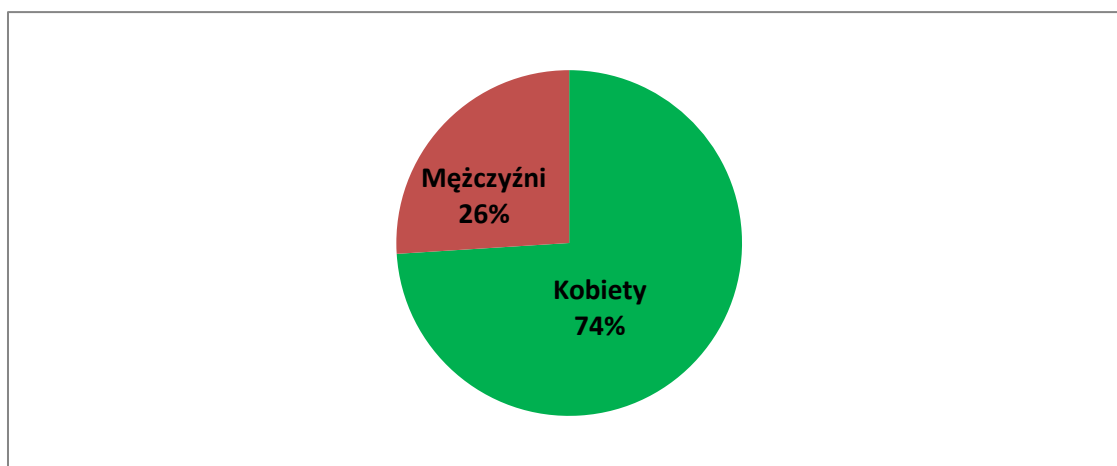
Udział % poszczególnych działań towarzyszących w ogólnej liczbie działań



Uczestnicy działań towarzyszących wg grup wiekowych



Charakterystyka odbiorców działań towarzyszących w Podprogramie 2016



Realizację działań towarzyszących determinują poniższe elementy:

- zasoby Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w tym kadrowe, lokalowe;
- partnerska współpraca z ośrodkami pomocy społecznej;
- mobilizacja beneficjentów.

Rada Naczelna PKPS w celu zapewnienia skuteczności i efektywności działań towarzyszących opracowała w kwietniu 2015 Standard realizacji zadania, który zawiera w szczególności:

- programy merytoryczne i warunki organizacyjne 4-ch podstawowych warsztatów aktywizujących: warsztatów edukacji ekonomicznej, dietetycznych, kulinarnych, programów edukacyjnych dot. zdrowego odżywiania się i przeciwdziałania marnotrawieniu żywności
- przykładowe rodzaje i ogólne ramy organizacyjne działań towarzyszących realizowanych jako zadanie własne PKPS
- wymagania kwalifikacyjne dot. realizatorów działań towarzyszących zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej
- wzory dokumentacji z realizacji zadania.

Realizacja działań towarzyszących jest koordynowana z poziomu Rady Naczelnej PKPS. Przedstawiciele Rady prowadzą bieżący monitoring sposobu realizacji zadania, udzielają doradztwa dla oddziałów terenowych, prowadzą także planowe kontrole.

Rada Naczelna organizuje cykliczne spotkania o charakterze edukacyjno-informacyjnym z dyrektorami oddziałów terenowych PKPS.

W Standardzie położony jest nacisk na znaczenie partnerskiej współpracy naszego stowarzyszenia jako dystrybutora żywności POPŻ z Ośrodkami Pomocy Społecznej.

Standard został przekazany wszystkim oddziałom terenowym PKPS, realizującym POPŻ 2014-2020 jako dokument obowiązujący.

RN PKPS opracowała materiały informacyjne dot. POPŻ, w tym działań towarzyszących dla beneficjentów programu. Poniżej przedstawiamy przykładowy materiał.

Zdjęcie plakatu informującego o działaniach towarzyszących



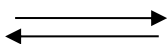
Działania towarzyszące do POPŻ 2014-2020:

- integralna część POPŻ
- nowy instrument pomocy społecznej
- wzbogacają dotychczasową ofertę zadania
- są komplementarne wobec innych form aktywizacji beneficjentów ośrodków pomocy społecznej
- wzmacniają współpracę wewnątrzsektorową

Warunkiem skutecznej realizacji działań towarzyszących jest współdziałanie PKPS i ośrodków pomocy społecznej na zasadach:

- Partnerstwa
- Równości
- Kooperacji

PKPS



Ośrodek Pomocy Społecznej

Działania w ramach środków towarzyszących do POPŻ są ważną formą wsparcia osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych zjawiskiem wykluczenia społecznego z powodu ubóstwa. Aktywizują, integrują, mobilizują, edukują, przeciwdziałają izolacji społecznej, inspirują do zmian osoby nim dotknięte.

Stanowią jeden z instrumentów przezwycięzania tego zjawiska.

Więcej informacji o dystrybucji żywności, warsztatach edukacyjnych, imprezach integracyjnych, innych propozycjach PKPS oraz placówkach pomocowych prowadzonych przez PKPS możecie dowiedzieć się Państwo na stronie internetowej www.pkps.org.pl, na stronach internetowych jednostek regionalnych i lokalnych PKPS lub bezpośrednio w biurze Rady Naczelnej PKPS w Warszawie, tel. (22) 622 64 36.

Klub filmowy PKPS dla osób bezdomnych

Centrum Pomocy RN PKPS w Warszawie przy ul. Polskiej 33 prowadzi Klub Filmowy dla osób bezdomnych. W Klubie odbywają się cykliczne projekcje filmów fabularnych uznanych przez światową kinematografię, wyróżnionych prestiżowymi nagrodami, filmów z przesłaniem, które wnoszą coś do życia i serc większości z nas.

Odbiorcami filmów są osoby wykluczone społecznie z powodu bezdomności, korzystające z Noclegowni SIEKIERKI PKPS oraz Schroniska, a więc szczególna grupa widzów, tęskniących za kinem, ale z powodu licznych życiowych ograniczeń pozbawiona możliwości zaspokajania tych potrzeb. Odbiorcami są również widzowie, którzy nie mieli dotychczas okazji poznać smaku kina. PKPS wyszedł naprzeciw tym oczekiwaniom.

Nie dysponujemy piękną salą z wygodnymi fotelami, ale salą stołową, wyposażoną w estetyczne krzesła i stoły, na których nie brakuje filiżanek z herbatą, kawą i małym „co-nieco”. Rolę ekranu pełni ściana, pomalowana przez osoby bezdomne.

Udział w projekcjach to jeden z elementów procesu readaptacji społecznej, to także ważny instrument wychowawczy. Nasz klub filmowy stanowi przedświecenie kina. Odbiorcy nabywają, lub umacniają umiejętności społeczne, które wykorzystają w przyszłości jako widzowie.

Przedsięwzięcie jest realizowane dzięki ogromnemu zaangażowaniu grupy sąsiedzkiej z warszawskich Siekier, której przewodniczą Pan Adrian Karczewicz oraz Pan Mirosław Januszko. Wspiera ją całym sercem proboszcz parafii p.w. Matki Bożej Wychowawczynie Młodzieży ojciec Tadeusz Suślik. Ta sąsiedzka, partnerska współpraca stanowi o prawdziwej wartości projektu. Urzeczywistnia zasadę solidaryzmu społecznego, idee społeczeństwa obywatelskiego i integracji społecznej.

Nasi sąsiedzi organizują projekcje filmów poświęcając swój cenny czas. Zarażają miłością do dobrych tytułów, moderują dyskusję. Mobilizują także uczestników do zabierania głosu, dzielenia się przemyśleniami, skłaniają do refleksji. Społeczność lokalna Siekier może stanowić dobry przykład działań sprzyjających inkluzji społecznej osób bezdomnych. Udzielana pomoc materialna, jako kolejna forma wsparcia w postaci zbiorów żywności, odzieży, pościeli odbywa się z poszanowaniem godności osób obdarowanych. Lokalna społeczność bacznie obserwuje działalność Centrum Pomocy i umiejętnie wspiera. Jednym z ostatnich przykładów jest propozycja przystąpienia przez naszą placówkę do konkursu na najpiękniejszy ogród. Otrzymaliśmy znaczące wyróżnienie.

W sobotnie, jesienne popołudnie 4 listopada 2017 odbyła się projekcja filmu „Generał Nil”, która zgromadziła ponad 80 osób bezdomnych. Film należy do klasyki kina polskiego.



Film przypomina sylwetkę Generała Augusta Fieldorfa, wielkiego Polaka, żołnierza wyklętego o pseudonimie „Nil”. Generał Nil to legendarny dowódca AK, uczestnik dwóch wojen światowych oraz walk z bolszewicką Rosją 1919-1921. 7 marca 1945 aresztowany przez NKWD i wywieziony do pracy na Uralu. W październiku 1947 wrócił do Polski. 10 listopada 1950 został aresztowany przez UB. Po sfigowanym procesie został skazany na karę śmierci. Wyrok przez powieszenie wykonano 24 lutego 1953 w więzieniu na warszawskim Mokotowie. Patriota, ale także mąż i ojciec. Reżyser Bugajski tę wybitną, ale i trudną rolę powierzył wielkiemu aktorowi Olgierdowi Łukasiewiczowi, który jak nikt inny pokazał męstwo, determinację oraz miłość rodzinną naszego Bohatera.

Film pokazuje, że należy walczyć o wartości i przekonania, które stanowią fundament naszego życia. Warto mierzyć się z Wielkimi, czerpać z nich siłę do pokonywania trudności i determinację w dążeniu do celu.

KLUB FILMOWY PKPS

- **Projekcje wartościowych filmów**
 - **Moderowane dyskusje**
 - **Kawa, herbata, małe „co-nieco”**
 - **Miło spędzony czas**

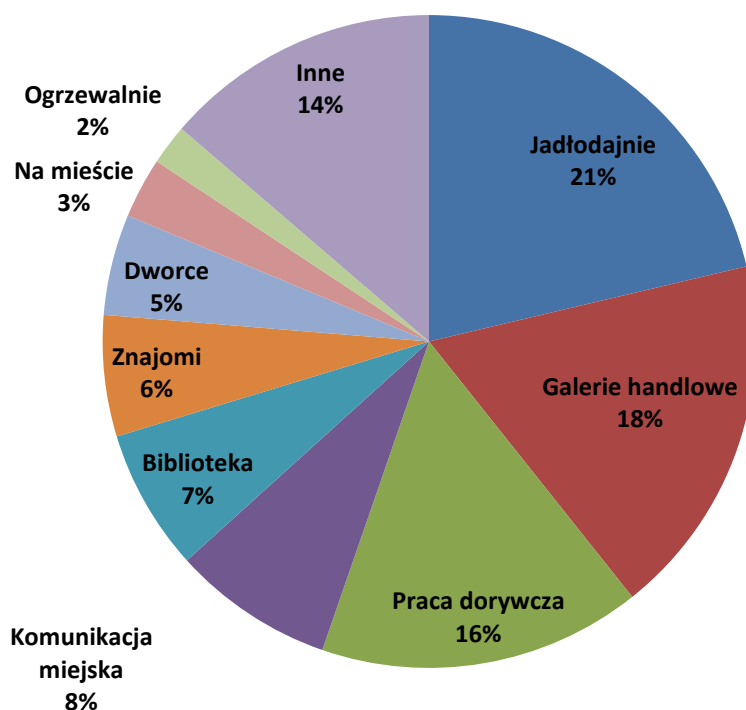
Kolejna projekcja filmowa już w grudniu 2017!

„Projekt biblioteka”

Rada Naczelna PKPS podjęła inicjatywę utworzenia biblioteki dla osób bezdomnych w Warszawie, w Centrum Pomocy przy ul. Polskiej 33.

Biblioteka jest nowatorskim projektem naszego stowarzyszenia, którego realizację planujemy w odpowiedzi na oczekiwania i potrzeby środowiska osób bezdomnych, co potwierdzają również wyniki badania ankietowego wśród osób bezdomnych – klientów Noclegowni SIEKIERKI współfinansowanej przez Miasto stołeczne Warszawa z lutego 2017 dotyczącego miejsc przebywania osób bezdomnych w ciągu dnia (po opuszczeniu Noclegowni). Wyniki przedstawia poniższy schemat.

Miejsca przebywania osób bezdomnych w ciągu dnia wg ankiety przeprowadzonej przez PKPS w lutym 2017r.



Uzyskane wyniki potwierdziły zainteresowanie osób bezdomnych korzystaniem z biblioteki 7% badanych osób bezdomnych korzysta z bibliotek. Wielu z nich choć odczuwa taką potrzebę - nie może jednak skorzystać z biblioteki z powodu licznych ograniczeń.

Nadrzędnym celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych poprzez:

1. Zwiększenie dostępności do księgozbioru dla osób bezdomnych;
2. Zwiększenie dostępu do e-informacji;

3. Aktywizacja społeczne osób bezdomnych;
4. Zagospodarowanie czasu wolnego;
5. Rozwój zainteresowań osób bezdomnych;
6. Zwiększenie kompetencji życiowych adresatów projektu.

Planujemy, by biblioteka funkcjonowała początkowo przez 3 godziny dziennie. Biblioteka będzie wyposażona w komputer z dostępem do internetu. Dotychczas zgromadziliśmy ponad 1000 wolumenów. Wciąż rozszerzamy księgozbiór. Tytuły pochodzą z darowizn – są darem serca wielu osób fizycznych, a także warszawskich księgarni i antykwariatów.

W dalszym ciągu będziemy go zwiększać w ramach akcji „**Wspieramy bibliotekę PKPS dla osób bezdomnych**”.

Projekt niestety nie zyskał uznania Miasta stołecznego Warszawy jako niecelowy. Szkoda! A skutki takiej decyzji ponoszą osoby bezdomne.

Utworzymy bibliotekę w ramach naszych skromnych możliwości. Nie zaangażujemy animatora. Prowadzenie biblioteki oprzemy o wolontariuszy, którzy sprawdzają się w naszym stowarzyszeniu na różnych stanowiskach. Z pewnością nie zawiodą i tym razem.

Projekt biblioteka to nie tylko księgozbiór, który:

- daje szansę na przełamywanie stereotypu osoby bezdomnej;
- umożliwia osobom bezdomnym dostępu do książek w przyjaznym, znajomym miejscu;
- umożliwia skorzystania z komputera i internetu,
- zapewnia informacji do informacji,
- odpowiada na oczekiwania i potrzeby osób bezdomnych,
- jest krokiem w kierunku włączeniu osób bezdomnych,
- rozwija czytelnictwo,
- buduje nawyk sięgania po książki,
- jest pomostem do normalnego życia.

W naszej bibliotece będą też nowe książki, ofiarowane przez księgarnie i wydawnictwa. Chcemy w ten sposób dodatkowo zachęcić naszych czytelników do sięgania po książki. Niczego nie da się porównać z zapachem nowej książki, z niepowtarzalnym szelestem kartek, ostrością kolorów na okładce.

Chcemy utworzyć i przyjazną, otwartą bibliotekę dla osób bezdomnych i zaszcześcić naszym podopiecznym miłość do książek.

Zachęcamy wszystkich Państwa do rozszerzania księgozbioru poprzez ofiarowywanie książek.

Możemy również odebrać od Państwa książki własnym transportem.

Niegdyś – pod strzechy, dzisiaj do biblioteki dla osób bezdomnych.

Centrum Pomocy RN PKPS w Warszawie przy ul. Polskiej 33

Tel.: 22/651-05-71

Wolontariat w PKPS

Dzień 5 grudnia ustanowiony został Międzynarodowym Dniem Wolontariusza. To ważna data. Honoruje ogromną rzeszę społeczników na całym świecie.

PKPS opiera swoją działalność w dużej mierze na pracy ochotników. Są to osoby w różnym wieku, z różnych rejonów Polski. Łączy ich jedno – zaangażowanie na rzecz innych – słabszych, często bezbronnych, ubogich, bezdomnych, starych, chorych, wykluczonych społecznie.

Ochotnicy stanowią pierwowzór profesjonalnych służb społecznych. Tworzą historię i rodowód sektora pomocy społecznej. Dali zaciąg do powstania organizacji społecznych. Bliskie są im idee przewodnie, które od zarania dziejów towarzyszyły organizacjom społecznym:

1. Caritas – miłość bliźniego, pomoc bliźniemu
2. Koncepcja res saera miser (ubogi jest rzeczą świętą)
3. Tradycje niepodległościowe

Organizacje pozarządowe w Polsce mają swoją bogatą historię. Stanowią jeden z filarów społeczeństwa obywatelskiego, są wiarygodnymi realizatorami zadań różnych sektorów, w tym sektora pomocy społecznej.

Organizacje pozarządowe charakteryzuje m.in. efektywność ekonomiczna, kompetencje, profesjonalizm, innowacyjność, elastyczność w działaniu, a także wolontariat.

Wolontariusz – wg ustawy z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie to osoba fizyczna, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie.

Według badania Stowarzyszenia Klon/Jawor w 2013 r. 18% Polaków deklaruowało prowadzenie działalności wolontarystycznej, 27% wskazało na aktywność na rzecz otoczenia. Obserwuje się wzrost zainteresowania pracą ochotniczą świadczoną w różnych formach. Literatura przedmiotu wyróżnia kilka rodzajów wolontariatu:

- wolontariat akcyjny
- wolontariat długoterminowy
- wolontariat szkolny
- wolontariat seniorów
- wolontariat międzynarodowy
- wolontariat NGO
- e-wolontariat

W naszej organizacji najbardziej popularne są 3 formy wolontariatu: indywidualny, grupowy oraz okolicznościowy.

Jako organizacja pozarządowa czerpiemy także z wolontariatu pracowniczego. Ten rodzaj wolontariatu stanowi pomocne źródło wsparcia dla naszych beneficjentów – uwrażliwia,

aktywuje „rozwija i zmienia twarz” biznesu poprzez włączenie w zaspokajanie potrzeb społecznych w ramach społecznej odpowiedzialności.

Współpraca z wolontariuszami ma charakter formalny, oparty o porozumienie o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych lub nieformalny.

Wolontariusze wykonują szereg zadań, zgodnie z kompetencjami zawodowymi – np. prawników, psychologów, pracowników socjalnych, księgowych, opiekunów. Wykonują też prace o charakterze pomocniczym.

Jest to bezcenna pomoc zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym.

Wolontariat to również instrument inkluzji społecznej. Przykładem są wolontariusze rekrutujący się spośród osób bezdomnych – podopiecznych naszego stowarzyszenia. Są to osoby przeszkolone do wykonywania świadczeń wolontarystycznych, posiadające odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Wolontariusze Centrum Pomocy wykonują następujące prace:

- pomoc w kuchni,
- sprzątanie obiektów oraz terenu,
- zadania opiekuna w Noclegowni,
- pomoc opiekuna w Noclegowni,
- zadania opiekuna w Schronisku,
- pomoc w magazynie żywności,
- ochrona obiektu Centrum Pomocy,
- pomoc biurowa,
- pielęgnacja zieleni,
- prace remontowe,
- prace porządkowe.

Nabywanie „statusu” wolontariusza przez osobę wykluczoną społecznie stanowi rezultat pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników Centrum Pomocy. To duże osiągnięcie osób bezdomnych w procesie przezwyciężania zjawiska wykluczenia społecznego. Wolontariat stanowi przedsięwzięcie pracy na otwartym rynku. Wolontariusze przede wszystkim przełamują symptomy wykluczenia społecznego w sobie. Nabierają wiary we własne możliwości, podwyższają samoocenę, nabywają poczucia pewności siebie. Wzmacniają umiejętności komunikacyjne, budują zaufanie do siebie i uczą się obdarowywać zaufaniem innych. Przełamują wiele barier zarówno w sobie, jak i w otoczeniu społecznym. Udowadniają sobie i nam, że są odpowiedzialni, potrafią się angażować, że można im zaufać. Uczą się systematyczności.

Wykonywanie świadczeń wolontarystycznych przygotowuje osoby bezdomne do wejścia na rynek pracy jako pełnowartościowych kandydatów, następnie pracowników.

Wolontariusze dokładają starań by sumiennie wywiązywać się z powierzonych zadań. Mają naturalną potrzebę uznania, którą należy zaspokajać.

System wyróżnień i nagradzania jest ważnym elementem wzmacniającym wolontariusza, ale i motywującym do dalszej ochotniczej pracy.

Każda strategia realizacji „programu wolontariat” wymaga odpowiedniego przygotowania kandydatów na wolontariuszy. Ta zasada nabiera szczególnego znaczenia w przypadku osób wykluczonych społecznie. To proces, który obejmuje szereg treningów umiejętności społecznych od najprostszych związanych z dbałością o wygląd zewnętrzny, po umiejętność kontaktów społecznych. Ten proces powinien mieć swoją dynamikę.

Z dumą dzielimy się z Państwem informacją o dużej liczbie osób, które udało się zmotywować do pracy ochotniczej i sumiennie przygotować do jej wykonywania. To niełatwe zadanie jak każde w pomocy społecznej, ale umiejętnie przeprowadzone daje satysfakcję, która prowadzi do włączenia społecznego.

Wolontariusze pracują pod kierownictwem pracowników PKPS.

Wolontariat to nie tylko dawanie, to także możliwość własnego rozwoju, organizacja czasu wolnego, samorealizacji, doskonalenia umiejętności, zdobywania doświadczenia, doskonalenia siebie, umacniania empatii.

Wolontariat to dzielenie się sobą. Każdy z nas może zostać wolontariuszem, każdy z nas ma coś do zaoferowania.

Zachęcamy Państwa do kontaktu z naszą organizacją pod hasłem „Podziel się sobą”.

Międzynarodowy Dzień Wolontariusza jest okazją do złożenia wszystkim wolontariuszom podziękowań za ofiarną pracę na rzecz potrzebujących, za poświęcony czas i wielkie serce, otwarte na innych, za zaufanie do naszej organizacji i pracę na rzecz jej rozwoju, za pomnażanie „dobra”, za budowanie społeczeństwa obywatelskiego, za przewyższanie zjawiska wykluczenia społecznego tysięcy osób i rodzin.

Życzymy Państwu wiele satysfakcji i radości z wykonywanej pracy ochotniczej, wiele sił do zmagania się z problemami, jakie napotykają Państwo na tej niełatwej drodze oraz wytrwałości.

Spełniajcie Państwo swoje marzenia i pomagajcie je spełniać swoim podopiecznym.

Zapraszamy kandydatów na wolontariuszy do naszej organizacji!

Powstał 15 października 1958 r. Jest organizacją pozarządową, zarejestrowaną jako stowarzyszenie charytatywne (KRS 0000041349). Działa na terytorium RP z siedzibą władz naczelnych w Warszawie.

Jest stowarzyszeniem kształującym postawy społeczne, sprzyjające bezpośredniemu uczestnictwu w działaniach na rzecz osób potrzebujących pomocy.

Misją PKPS jest niesienie fachowej pomocy, udzielanie materialnego i organizacyjnego wsparcia oraz przywracanie nadziei, a także poczucia bezpieczeństwa osobom w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności w biedzie, bezdomności, osamotnieniu lub opuszczeniu.

**Polski Komitet Pomocy
Społecznej**
Biuro Rady Naczelnej
ul. Wiejska 18/20
00-490 Warszawa

Telefony:
(22) 621 58 77
(22) 629 37 43
(22) 629 63 26
Faks:
(22) 628 20 25
Adres e-mail:
rn@pkps.org.pl
www.pkps.org.pl

Kultura - bez granic, na ulicy

Krakowska grupa aktywistów pod nazwą „Zupa na Plantach” to kolektyw ludzi, którzy powiedzieli dość nierównościom społecznym, marnowaniu jedzenia, biedzie i kulturze odrzucenia. Co tydzień gotują ok. 140 litrów zupy, którą rozdają podczas środowych oraz niedzielnych spotkań osobom bezdomnym oraz zwykłym przechodniom na krakowskich plantach.

Spotkania te są okazją do integracji osób bezdomnych ze społeczeństwem. Wspólny posiłek, rozmowa, zabawa oraz udzielanie podstawowej pomocy medycznej tworzy na krakowskich Plantach przestrzeń bez wykluczenia i nierówności społecznych.

Od czasu do czasu te cykliczne spotkania dają również osobom wykluczonym społecznie możliwość wzięcia udziału w wydarzeniach kulturalnych. Jednym z ostatnich było wspólne czytanie na role II części „Dziadów” Adama Mickiewicza. Wydarzenie miało miejsce wieczorem, w niedzielę 29 października 2017 r. na Plantach przy Teatrze Słowackiego, wzięło w nim udział 150 osób. Sceneria była bardzo nastrojowa – jakby stworzona specjalnie na tę okazję: mrok nocy, cichy szelest drzew oraz liście leżące na ziemi. Dodatkowo wykorzystane zostały różne rekwizyty oraz lampiony, spektakl swoim występem okraszył chór – istna magia.



źródło: <http://zupanaplantach.pl/dzialania-w-terenie/dziady-na-plantach/>

Akcja wspólnego czytania „Dziadów” to promowanie teatru dla każdego oraz wyjście kultury na ulice. Takie udostępnianie kultury osobom wykluczonym społecznie jest niezwykle ważne, gdyż osoby takie z różnych przyczyn nie mogą sobie pozwolić nawet na najmniejszą porcję kultury. Publiczność była zachwycona. Oby tak dalej!